

OBEC ŽATČANY

Naučná stezka „Žatčany včera a dnes“

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA PÍSKY

Přírodní památka Písky byla vyhlášena v roce 1990. Zabírá plochu 22 439 m². Lokalita se nachází v nadmořské výšce 188 m n. m. v nivě Cézavy. Je tvořena **ostrůvky z hloubky vytěžených písků** (pískových odvalů), které jsou inkrustované ropou z dřívější těžby ropy s volnými sypkými písčitymi plochami s rozptýlenými dřevinami a souvislejšími dřevinnými porosty podél okrajů.

Roste zde především bříza bělokorá, topol bílý, topol černý, osika obecná, bez černý a růže šípková, vyskytuje se zde i bělolist rolní zařazený do Červeného seznamu flóry ČR. Hnízdí zde řada ptáků. Hlavním cílem ochrany je zachování a udržování volných ploch sypkých písků s rozptýlenými dřevinami a náletových porostů s cílem uchovat charakter svérázného prostředí.

ZAJÍMAVOST: Písky působí tak trochu jako z jiného světa. Člověk se ocitne v polopouštní krajině s drobnými písečnými dunami a mastnými písečnými slepenci. Bývaly i oblíbeným útočištěm dětí. Několik dětských generací zde svádělo bitvy mezi Žatčanačky a Telničáky. „Armády“ byly ozbrojené klacky či dřevěnými meči. Každá si jako svou základnu zvolila jeden ze ztvrdlých písečných vršků. Bojovalo se, dokud se nemuselo jít na oběd, či svačinu.

Těžební prostor v roce 1953

Přírodní památka Písky v roce 2017

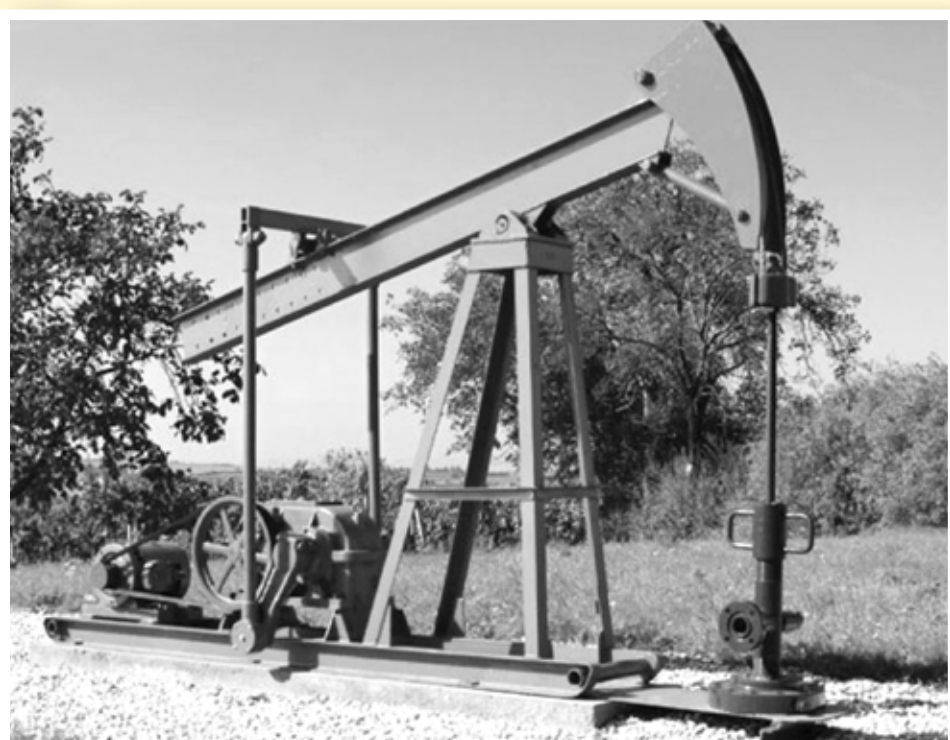
TĚŽBA ROPY V ŽATČANECH

Přírodní památka Písky vznikla jen díky těžbě ropy. Po vzniku Československa v roce 1918 nastal na území republiky velký nedostatek ropných produktů a začaly intenzivní průzkumy (zejména u Hodonína). V oblasti Žatčan, Sokolnic a Měnína prováděla od roku 1925 průzkumy firma Artesia Pardubice.

Na naleziště ropy v katastru Žatčan se přišlo náhodou. V roce 1929 začala sladovna v Újezdě vrtat studnu na vodu. Když dosáhla hloubky 108 metrů, byly

ve vodě zjištěny ropné příměsi. V letech 1931–1934 probíhal intenzivní průzkum, ale na ropu se nepodařilo narazit. Nejhlubší vrt byl proveden v roce 1932 do hloubky 605 m. V roce 1937 převzala průzkum společnost ROPA, Olejodoly Žatčany. Ta byla úspěšnější a **v roce 1938 zahájila těžařské práce.** Prosycení písků naftou se nacházelo v hloubce 89–93 m. Nafta se vyskytovala bez plynu a měla vysoký obsah asfaltu, proto vznikaly od počátku značné potíže s její těžbou. Po neúspěchu těžby hornickým způsobem pokračovala od roku 1939 těžba vrty. **Byla také postavena úpravná „olejových písků“.** Písek oddělený od nafty se vyvážel poblíž na skládku, na níž se po ukončení těžby samovolným vývojem rozšířila pískomilná flóra a fauna.

Těžba ropy činila za léta 1940–1944 asi 5 tisíc tun. Po válce byla těžba obnovena v roce 1946. V té době zde pracovalo 92 zaměstnanců. Těžba nafty v Žatčanech se později stala nerentabilní. **Provoz byl definitivně ukončen v roce 1956.** Rafinérie ještě nějaký čas upravovala ropu těžnou v Měníně. Po roce 2010 ještě dělaly Moravské naftové doly kolem obce průzkumné vrty. Ložisko vhodné k těžbě na území obce ale neobjevily.

Jednoduchá těžba ropy se provádí hydraulickým čerpadlem (tzv. kozlíkem)

Zakončení honu v roce 1956 – v pozadí areál těžby ropy

Budovy v areálu převzal státní podnik Odbytové sdružení papírenského průmyslu (OSPAP) jako úpravnu papírů. Po roce 1989 se zde vystřídalo několik majitelů. Pozemek byl později rozdělen na dvě části s různými vlastníky. V areálu s budovami probíhá zejména výrobní činnost, na dvouhektarovém pozemku vedle areálu byla v letech 2009 a 2010 vybudována sluneční elektrárna o kapacitě 1 megawattu.